

Ewaluacja praktyk studenckich ciągłych realizowanych przez studentów Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w roku akademickim 2023/2024.

Raport z badań prowadzonych wśród studentów odbywających praktyki

Wstęp

Na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie realizowany jest proces ewaluacji praktyk ciągłych. Badania były prowadzone wśród studentów realizujących praktykę.

Celem niniejszego raportu jest przedstawienie opinii studentów WNS UWM na temat realizowanie praktyk. Wyniki służą monitorowaniu przebiegu praktyk na WNS UWM, weryfikowaniu efektów kształcenia realizowanych w ramach praktyk ciągłych oraz doskonaleniu i programów realizowanych na poszczególnych kierunkach.

Metodą badawczą był sondaż diagnostyczny przeprowadzony techniką ankiet wypełnianych online. Ankieta kierowana do studentów składała się z 19 pytań zamkniętych, 2 pytań otwartych oraz 4 pytań metryczkowych.

Badanie było skierowane do wszystkich 873 studentów WNS realizujących praktyki w roku akademickim 2023/2024 roku, ostatecznie wypełniło ją 85 osób (9,7%).

Tabela 1. Liczba studentów WNS realizujących praktyki w roku akademickim 2023/2024 i liczba respondentów w podziale na kierunki.

kierunek	tryb	liczba studentów odbywających praktykę	liczba respondentów	stosunek respondentów do studentów odbywających praktykę na kierunku (w danym trybie)
bezpieczeństwo narodowe	NST	39	0	0%
pedagogika	NST	74	8	11%
pedagogika specjalna	NST	22	0	0%
ped. przedszkolna i wczesn.	NST	77	23	30%
praca socjalna	NST	7	3	43%
analityka i zarz. publ.	ST	11	0	0%
bezpieczeństwo narodowe	ST	40	0	0%
pedagogika	ST	184	18	10%
pedagogika specjalna	ST	129	0	0%
politologia	ST	27	0	0%
ped. przedszkolna i wczesn.	ST	93	30	32%
praca socjalna	ST	8	3	38%
psychologia	ST	137	0	0%
socjologia	ST	25	0	0%
razem:	-	873	85	-

Ewaluacja praktyk ciągłych wśród studentów

Charakterystyka respondentów

Większość respondentów (53 osoby) stanowili studenci pięcioletnich jednolitych studiów magisterskich (Tabela 2); jeśli chodzi o kierunek byli to w większości studenci pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej (53 osoby) (Tabela 3). Studenci studiów stacjonarnych stanowili 60% badanych (Tabela 4). Najczęstszym typem placówki, w której realizowano praktyki była szkoła podstawowa (72 osoby) (Tabela 5).

Tabela 2. Stopień studiów badanych studentów.

Stopień studiów	N	%
studia trzyletnie pierwszego stopnia	31	36,5
studia dwuletnie drugiego stopnia	1	1,2
studia pięcioletnie jednolite magisterskie	53	62,4
Suma	85	100

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 3. Kierunek studiów badanych studentów.

Kierunek studiów	N	%
Pedagogika	26	30,6
Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna	53	62,4
Praca socjalna	6	7,1
Suma	85	100

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 4. Tryb studiów badanych studentów.

Tryb studiów	N	%
Niestacjonarne	34	40
Stacjonarne	51	60
Suma	85	100

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 5. Typ placówki, w której realizowana była praktyka ciągła.

Typ placówki	N	%
szkoła podstawowa	72	84,7
powiatowe centrum pomocy rodzinie	2	2,4
dom dla dzieci, GOPS	1	1,2
dom pomocy społecznej	1	1,2
fundacja	1	1,2
gminny ośrodek pomocy społecznej	1	1,2
niepubliczna szkoła podstawowa	1	1,2
ośrodek kultury	1	1,2
przedszkole	1	1,2
schronisko dla osób bezdomnych	1	1,2
specjalna Szkoła Podstawowa	1	1,2
szkoła specjalna	1	1,2

Typ placówki (c.d.)	N	%
światlica szkolna (klasy 1–3)	1	1,2
Suma	85	100

Źródło: Opracowanie własne

Organizacja praktyk na Wydziale Nauk Społecznych

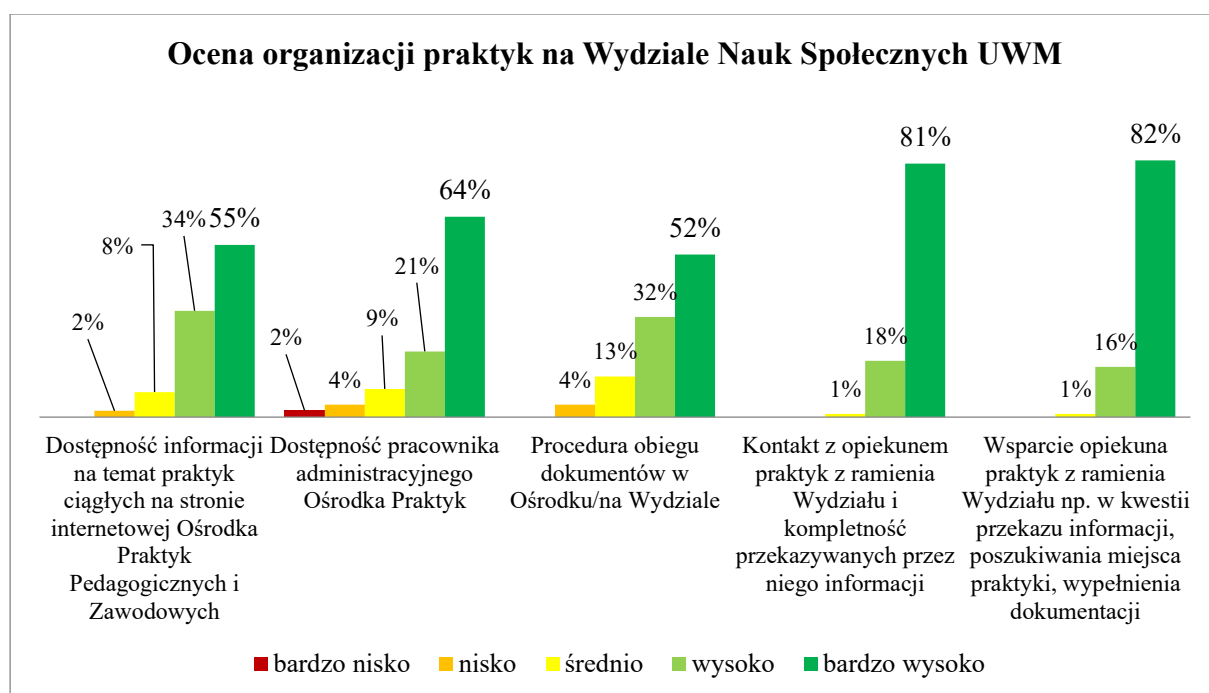
Ogólna dostępność informacji na temat praktyk została oceniona bardzo wysoko przez 55% respondentów oraz wysoko przez 34% respondentów (łącznie: 89%). Oznacza to, że Opiekunowie Praktyk na WNS i Ośrodek Praktyk Pedagogicznych i Zawodowych przekazuje komunikaty w sposób zrozumiały i dostępny dla studentów. Niewielkie odsetki wskazały odpowiedzi: „nisko” lub „średnio”.

Studenci wysoko ocenili dostępność pracownika administracyjnego Ośrodka: 64% respondentów oceniło dostępność bardzo wysoko, a 21% – wysoko (łącznie: 85%).

Większość studentów bardzo dobrze oceniła procedurę obiegu dokumentów w Ośrodku – 52% wskazało ocenę „bardzo wysoką”, a 32% – „wysoko” (łącznie: 84%).

Kontakt z opiekunem praktyk z ramienia WNS i kompletność przekazywanych przez niego informacji jest przestrzenią, w której odsetek wskazań oceny „bardzo wysoko” wyniósł 81%, a oceny „wysoko” – 18% (łącznie: 99%). Tylko jedna osoba oceniła kontakt nisko.

Pozytywna jest również ocena wsparcia opiekuna praktyk z ramienia WNS. Wsparcie oceniane jest „wysoko” lub „bardzo wysoko” przez 98% osób ankietowanych, ponadto nie pojawiła się żadna negatywna odpowiedź.

Rysunek 1. Ocena organizacji praktyk na Wydziale Nauk Społecznych UWM. Perspektywa studentów. Źródło: Opracowanie własne.

Przebieg i organizacja praktyk w placówce

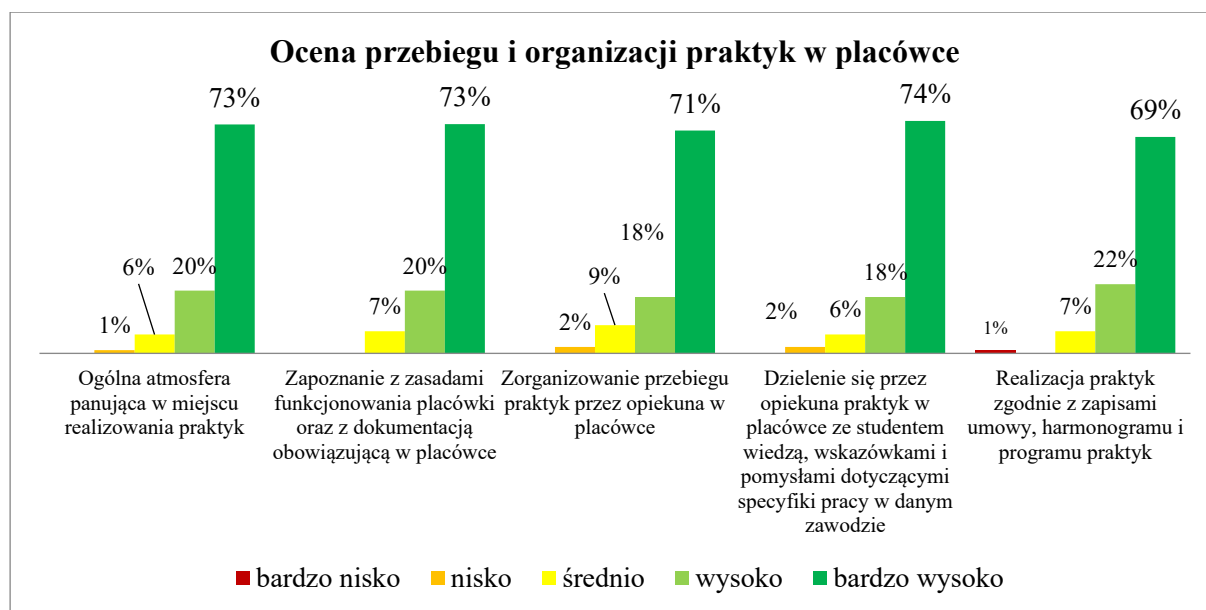
Kolejny blok tematyczny dotyczył przebiegu i organizacji praktyk w placówce (Rysunek 2). Wszystkie elementy zostały ocenione wysoko lub bardzo wysoko, co można interpretować jako produktywne wykorzystanie czasu przez praktykantów oraz jednostki realizujące praktyki.

Ogólna atmosfera panująca w miejscu realizowania praktyk uzyskała oceny pozytywne (93%).

Nie sprawiło problemów również zapoznanie się z zasadami funkcjonowania oraz dokumentacją obowiązującą w placówce. Zdecydowana większość (73%) oceniła tą kwestię bardzo wysoko.

Podobnie kwestie zorganizowania przebiegu praktyk przez opiekuna oraz dzielenia się wiedzą oceniane są przez ankietowanych bardzo dobrze. Liczba respondentów oceniających zorganizowanie na poziomie „wysokim” lub „bardzo wysokim” wskazało 89% ankietowanych. Sposób przekazania wiedzy, wskazówek i pomysłów dotyczących pracy i zawodzie „wysoko” lub „bardzo wysoko” oceniło 92% osób.

Nieznacznie niższy odsetek pozytywnych ocen dotyczył realizacji praktyk zgodnie z zapisami umowy, harmonogramu i programu praktyk (91%).

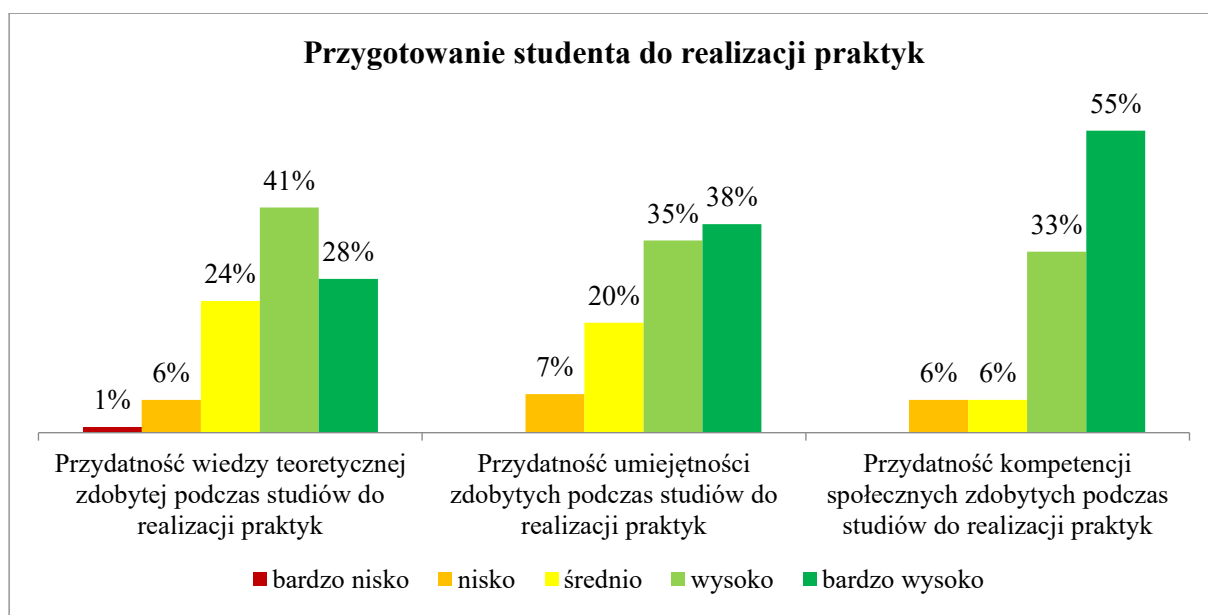

Rysunek 2. Ocena przebiegu i organizacji praktyk w placówce. Perspektywa studentów.

Źródło: Opracowanie własne

Przygotowanie studenta do realizacji praktyk

Przydatność wiedzy teoretycznej zdobytej podczas praktyk „wysoko” lub „bardzo wysoko” oceniło 69% studentów. Trochę wyżej niż wiedzę studenci ocenili przydatność umiejętności zdobytych podczas praktyk – „wysoko” lub „bardzo wysoko” oceniło 73% i przydatność kompetencji społecznych – 88% oceniło pozytywnie.

Rysunek 3. Przygotowanie studenta do realizacji praktyk. Perspektywa studentów.

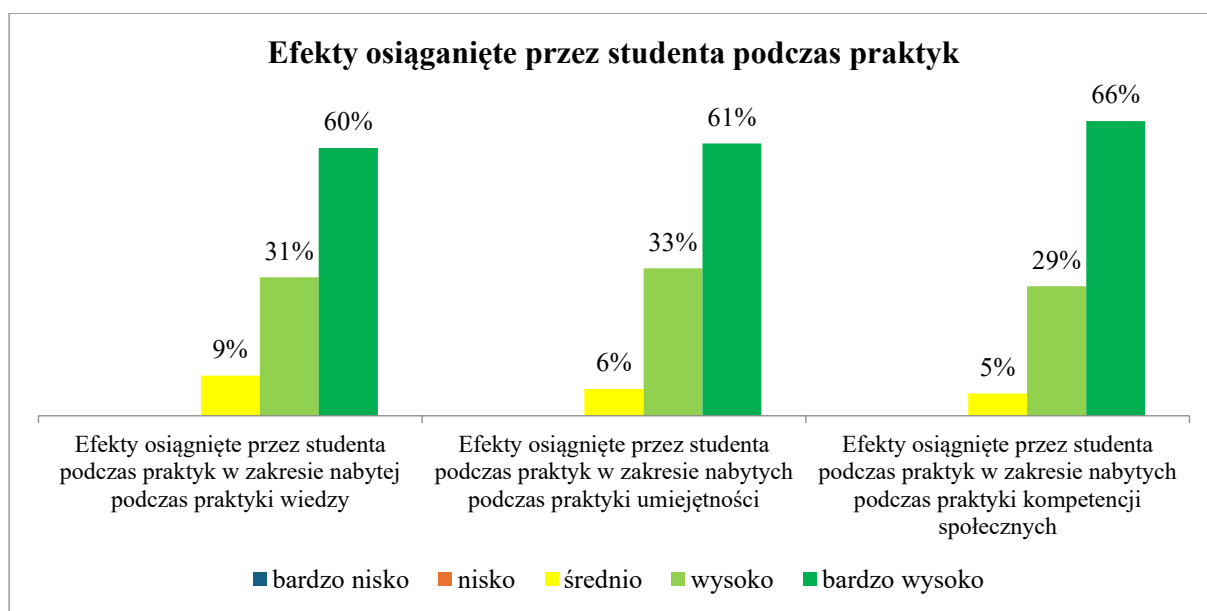
Źródło: Opracowanie własne

Efekty osiągnięte przez studenta podczas praktyk

Ostatnią kwestią poddaną ocenie były efekty osiągnięte przez studentów podczas praktyk (Rysunek 4). Zaopiniowano je na ogół wysoko. Warto zaznaczyć, iż nie uzyskano żadnej odpowiedzi negatywnej dla pytań w zakresie nabytych podczas praktyk wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Dla pierwszej z tych kategorii odnotowano 91% uzyskanych odpowiedzi pozytywnych, w tym 60% jako „bardzo wysoko”.

Nieznacznie lepiej prezentują się oceny nabytych umiejętności praktycznych. Można zaobserwować to zarówno w zakresie ogólnie odpowiedzi pozytywnych (94%), jak i ocenionych jako „bardzo wysoko” – 61%.

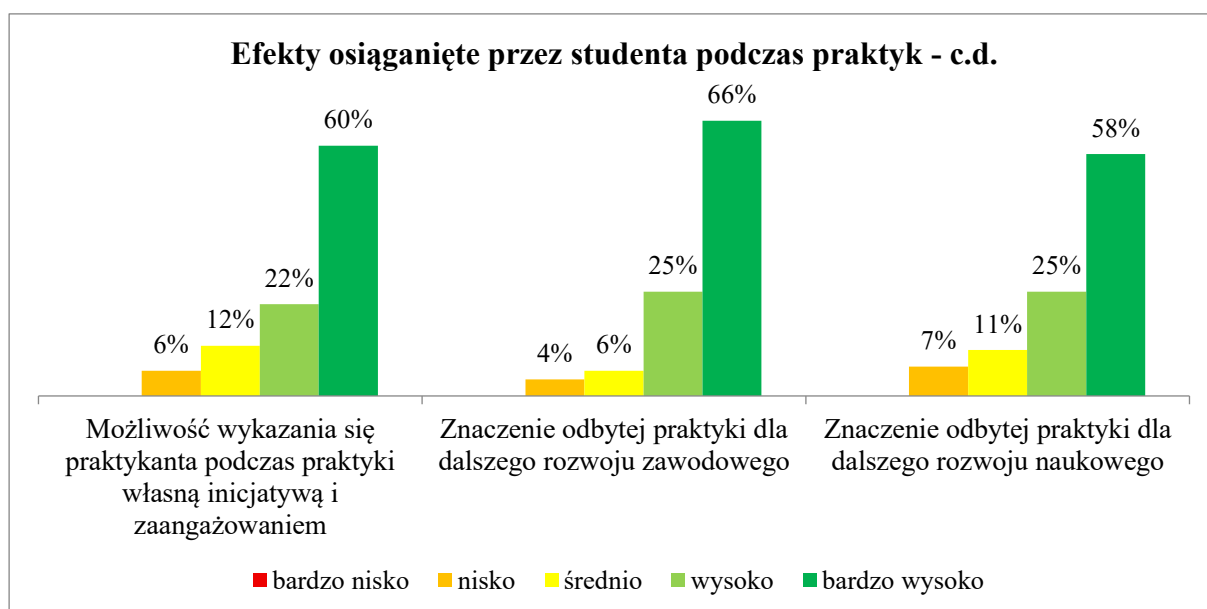
Najlepiej studenci ocenili nabyte w trakcie praktyk kompetencje społeczne. Ogólne odpowiedzi pozytywne wynoszą 95%.

Rysunek 4. Ocena efektów osiągniętych przez studentów podczas praktyk. Perspektywa studentów (cz.1).

Źródło: Opracowanie własne

Studenci wysoko oceniali (Rysunek 5.) możliwość wykazania się praktykanta podczas praktyki własną inicjatywą i zaangażowaniem (w sumie 82% ocen pozytywnych) i znaczenie odbytej praktyki dla dalszego rozwoju zawodowego (w sumie 91% ocen pozytywnych) i znaczenie odbytej praktyki dla dalszego rozwoju naukowego (83%).

Rysunek 5. Ocena efektów osiągniętych przez studentów podczas praktyk. Perspektywa studentów (cz.2).

Źródło: Opracowanie własne

Zmiany w sposobie myślenia o zawodzie po realizacji praktyki w opinii studentów

Studentom zadano pytanie o to, czy i co zmieniło się w ich sposobie myślenia o zawodzie po realizacji praktyk. Najwięcej zmian w myśleniu dotyczyło zderzenia teorii, której studenci nauczyli się na studiach z praktyką. Wielu z nich nie kryło swojego rozczarowania:

„Zobaczyłam jak bardzo wymagający jest ten zawód i jak dużo umiejętności i kompetencji potrzeba, aby wykonywać tę profesję dobrze”.

„To czego się uczymy na studiach to tylko wierzchołek góry lodowej. Praca pedagoga jest bardzo trudna i wymaga wielu umiejętności, których na studiach nie zdobędziemy”.

„Po realizacji praktyki zmieniło się moje postrzeganie zawodu, ponieważ zrozumiałam, jak ważne jest połączenie teorii z praktyką. Wcześniej skupiałam się głównie na wiedzy akademickiej, natomiast praktyka pokazała mi jak kluczowe są umiejętności interpersonalne, elastyczność w działaniu i rozwiązywanie problemów w realnych sytuacjach (...)”.

„Teoria znacznie różni się od praktyki, często rozwiązania, które są promowane jako najlepsze nie sprawdzają się przy sporej części przypadków. (...)”.

Studenci często podkreślali, że utrwalili lub zmienili swoją decyzję zawodową:

„Zawsze było moim marzeniem uczyć dzieci, moja perspektywa po praktykach się nie zmieniła. Jeśli uda mi się obronić to będę pracować w zawodzie”.

„Nigdy wcześniej nie myślałam o pracowaniu z dziećmi z zaburzeniami, a po praktykach się to zmieniło”.

„Moim zdaniem poprawiło się moje myślenie o pracy w szkole. Podobała mi się atmosfera panująca w takiej placówce”.

„Upewniłam się w przekonaniu, że chcę pracować w szkole”.

„Utwierdziłam się w tym, że bardziej odnajduję się w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym niż szkolnym”.

„Drugi raz nie wybrałabym tego kierunku”.

Zauważano obciążenia formalne i biurokrację:

„Biurokracja zamiast skupienia się na uczniu i nauczaniu”.

„Zawód pedagoga wymaga wiele pracy papierkowej, odnotowywać trzeba każdą rozmowę czy interwencję z uczniem”.

Pedagog szkolny w 80% czasu pracy nie spędza z uczniami tylko w papierach”.

Postulaty studentów dotyczące zmiany w obszarze organizacji praktyki

Ankietowani studenci mieli możliwość zgłaszania postulatów zmian w organizacji praktyk. Najczęściej postulaty te dotyczyły zbyt dużej ilości „biurokracji” i potrzeby zmniejszenia ilości dokumentów, które trzeba przynieść:

„Zbyt mało czasu na dokumentację”.

„Mniej zbędnej dokumentacji”.

„Zmniejszenie ilości dokumentacji praktyk lub wprowadzenie jej mniej szczegółowej”.

„Dokumentacji powinno być mniej – jest ona dość kłopotliwa dla „zielonego studenta” mającego np. pierwszy raz praktyki studenckie. Usłyszałam, że jak UWM ma bardzo dużo papierologii”.

Pojawiło się również wiele postulatów mówiących o terminie odbywania praktyk:

„Zdecydowanie termin praktyk. W szkołach zazwyczaj nauczyciele nie chcą zrzucać na praktykantów takiego ogromu pracy, który towarzyszy pierwszemu miesiącu szkoły”.

„Żeby praktyki nie odbywały się we wrześniu a w innym miesiącu gdyż nauczyciele we wrześniu mają zbyt dużo na głowie”.

„Zmieniłabym jedynie termin z września na maj albo czerwiec, gdyż nauczyciele we wrześniu mają za dużo na głowie”.

Wielu studentom nie podobał się sposób rozplanowania godzin praktyk:

„Czasami bardzo ciężko było racjonalnie rozplanować godziny praktyk, gdzie nie było narzuconych ram w porównaniu z praktykami w przedszkolu. Brakowało mi godzin na pracę w świetlicy i na wycieczki szkolne, a za dużo moim zdaniem było godzin na konsultacje z opiekunem w placówce, gdyż nie były one aż tak pilne i konieczne na tym etapie studiów”.

„Myślę, że ramy godzinowe odnoszące się do tego co dokładnie mamy robić są ciężkie do wykonania w praktyce, ponieważ w szkole panuje duża dynamika i dużo rzeczy dzieje się spontanicznie. (...)”.

„Postuluję o zmniejszenie liczby godzin hospitalizowanych indywidualnych. Nie każde dziecko życzy sobie obecności osób trzecich podczas zajęć”.

„Więcej godzin praktyk, aby można zapoznać się bardziej z pracą w szkole”.

„Uważam, że podział godzin do wypracowania jest trudny do zorganizowania. (...)”.

Podsumowanie

Przeprowadzone badania wskazują, że:

- studenci wysoko lub bardzo wysoko oceniają organizację praktyk ciągłych realizowanych na Wydziale Nauk Społecznych,
- wysoko oceniają również przebieg i organizację praktyk w placówce przyjmującej ich na praktyki,
- nieco słabiej wypada ich ocena przygotowania do praktyk zarówno pod względem zdobytej wiedzy teoretycznej, umiejętności praktycznych jak i kompetencji społecznych

- bardzo wysoko oceniają wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne zdobyte podczas praktyk
- wysoko również oceniają możliwość wykazania się własną inicjatywą i zaangażowaniem podczas praktyk oraz znaczenie praktyki dla dalszego rozwoju naukowego i zawodowego
- studenci wskazali też w wypowiedziach opisowych, w jaki sposób zmieniło się ich myślenie o zawodzie po odbytej praktyce, oraz przedstawili postulaty zmian w organizacji praktyk

Raport przygotowano w Katedrze Socjologii WNS UWM

Opracowanie danych: studentka socjologii Dorota Talarek

Opieka naukowa: dr Radosław Sierocki

.